

שילוב חיילים עם היסטוריה של דיכאון, חרדה או הפרעה טורדנית-כפייתית (OCD) בהפוגה בתפקידי לוחמה: בחינה מחודשת של מדיניות צבאית

נועה בינט, MD¹; אליזב כהן לוי, MD¹; אבישי אנטונובסקי, PhD²; יעקב רוטשילד, MD²; מיכל ליפשיץ MD²; זיוון אביעד-בר, MHA, MBA, MD³; הדר שרביט MSc⁴, סער עשירי MA⁵, מיטל ביוס-בניטה PhD⁶; ענבל גולדשטיין, PhD⁶; דורון סטופ, MD, PhD¹; מאיר שכטר, MD, PhD¹; איה ברדוגו, MD¹ MSc¹; כרמל קלה, MD²

¹ מכון המחקר, חיל הרפואה, צה"ל, רמת גן, ישראל | ² המרכז לשירותי בריאות הנפש, חיל הרפואה, צה"ל, רמת גן, ישראל | ³ מפקדת קצין הרפואה הראשי, חיל הרפואה, צה"ל, רמת גן, ישראל | ⁴ המחלקה לסטטיסטיקה ומדעי הנתונים, האוניברסיטה העברית בירושלים, ירושלים, ישראל | ⁵ המחלקה לאפידמיולוגיה ולרפואה מונעת, בית הספר לבריאות הציבור, הפקולטה לרפואה ע"ש גריי, אוניברסיטת תל אביב | ⁶ מכון המחקר KI, כפר מל"ל, ישראל

שיטות

- במחקר קוהורט רטרוספקטיבי כללנו מתגייסים מתחת לגיל 25, בין דצמבר 2020 לדצמבר 2024, עם פרופיל 72. השונו בין לוחמים עם רקע נפשי של חרדה דכאון או OCD ברמיסיה, (1) לעורפיים עם רקע נפשי, ו(2) ללוחמים ללא רקע נפשי.
- התוצא העיקרי המשולב של החמרה נפשית כלל: ירידת פרופיל על רקע נפשי (פרופיל 64 ומטה), מחשבות אובדניות או המלצה לימי מנוחה לפי תיעוד במפגש אצל קצין בריאות הנפש.
- תוצאים משניים: התפתחות PTSD ואירועי אובדנות.
- בבדיקה גם השלמת הכשרה קרבית בלוחמים.
- ניתוח סטטיסטי: מודלי גרסיה מסוג Cox מתוקננים למשתנים מרובים (מגדר, תקופת גיוס, ואבחנת בסיס).

הקדמה

- דיכאון, חרדה ו-OCD הן הפרעות שכיחות בקרב צעירים עם השפעה ניכרת על התפקוד היומיומי ומהלך החיים.
- בשנת 2020 מדיניות צה"ל שונתה והוחלט לאפשר לחיילים עם אבחנות אלו להתגייס לחלק מתפקידי הלוחמה (לא חוצי גבול), במידה והם בהפוגה קלינית של מעל שנה ועם נתונים פרוגנוסטיים חיוביים.
- מטרת המחקר** היא להעריך את שינוי המדיניות ולבחון האם חיילים אלו נמצאים בסיכון מוגבר להחמרה במצב הנפשי, לעומת בעלי רקע נפשי דומה המשרתים בתפקידים עורפיים, וכן להעריך את שיעורי ההצלחה שלהם בשירות בהשוואה ללוחמים ללא רקע נפשי.

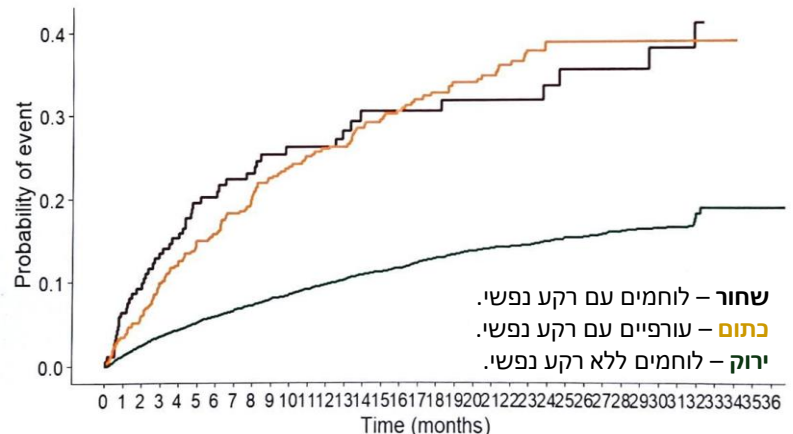
טבלה 1: נתוני בסיס המשווים בין חיילים עם ובלי רקע נפשי, לוחמים ועורפיים.

משתנה	לוחמים עם רקע נפשי (188 חיילים)	לא-לוחמים עם רקע נפשי (478 חיילים)	לוחמים ללא רקע נפשי (6907 חיילים)
נשים (%)	34	68%	16%
גיל ממוצע (סטטיית תקן)	18.98 (0.7)	19.13 (1)	18.84 (0.7)
מוצא יהודי (%)	158 (84)	404 (84.5)	5904 (85.6)
מצב סוציאקונומי ממוצע (סטטיית תקן)	6.98 (1.8)	6.85 (2.0)	6.6 (1.9)
ילידי ישראל (%)	166 (88.3)	407 (85.1)	6521 (94.4)
ציון דפ"ר ממוצע (סטטיית תקן)	61.28 (16.8)	62.01 (17.4)	59.48 (18.5)
דיכאון (%)	63 (33.5)	125 (26)	-
חרדה (%)	92 (49)	275 (57.5)	-
OCD (%)	33 (17.5)	78 (16)	-

תוצאות

- סך הכל נכללו במחקר 7,573 משתתפים (גיל ממוצע 18.9 שנים, סטיית תקן 0.72). מתוכם 19.5% 1,478 נשים (19.5%; טבלה 1).
- לוחמים עם רקע נפשי סיכון גבוה יותר לתוצא של החמרה נפשית לעומת לוחמים ללא רקע נפשי (aHR = 2.89, 95% CI (2.16–3.86).
- מבין אלו עם רקע נפשי, שיבוץ לתפקידי לוחמה לא נקשר עם עליה בסיכון להחמרה נפשית (aHR=1.08, 95% CI (0.77–1.53).
- בניתוחי תת-קבוצות, לא זוהתה קבוצת סיכון ספציפית כאשר ההחמרה הנפשית נותחה לפי מגדר, תקופת גיוס או אבחנה בסיסית (דיכאון, חרדה או OCD).
- שיעור PTSD היה 0.5%–1.2% ולא נצפו מקרי אובדנות בקרב אלו עם הרקע הנפשי.
- השלמת הכשרה קרבית בהצלחה התרחשה ב-144 (75.6%) וב-5,347 (77.4%) מהלוחמים עם וללא רקע נפשי, בהתאמה.

איור 1: זמן עד "החמרה נפשית" לפי קבוצות המחקר.

מסקנות:

לוחמים עם היסטוריה של דיכאון, חרדה או OCD בהפוגה נמצאים בסיכון גבוה יותר להחמרה נפשית במהלך השירות בהשוואה ללוחמים ללא רקע נפשי.

עם זאת, לא נמצאו הבדלים בסיכון בהשוואה לחיילים עם רקע נפשי דומה בתפקידים עורפיים.

לא נצפה הבדל בשיעור השלמת הכשרת לוחמה בין לוחמים עם וללא רקע נפשי.

רפרנסים

- Scholten, Willemijn et al. *Psychological medicine* vol. 53,4 (2023): 1334-1342.
- Eisen, Jane L et al. *The Journal of clinical psychiatry* vol. 74,3 (2013): 233-9.
- Hardeveld, F et al" *Psychological medicine* vol. 43,1 (2013): 39-48.

ראשי תיבות

OCD- Obsessive-Compulsive Disorder